

Čitaš li ponekad komade nakon što si ih napisala?

Da. S velikim razmakom. U međuvremenu sam uvijek puno radila. I onda me veseli iznova to čitati. Da.

Kada na primjer sada misliš na *Sloane Square* kako bi opisala taj komad?

U to vrijeme sam često letjela za London jer sam tamo nešto sasvim drugo istraživala. I tada sam doživjela turizam kao moć i mogućnost okupacije. Istovremeno i kao svijet bijega. Taj svijet lebdi između vladanja prostorom i situacije bijega od nečega, bijega od izgubljenosti. To mi se činilo zanimljivo. Onda se pojavila ta situacija male obitelji koja je meni uvijek interesantna. Onda ta londonska kultura s tim crnkinjama, muslimankama, izbjeglicama koje mi tada ovdje u Austriji nismo imali. Danas bi to i tu bilo potpuno razumljivo. Biti stranac te ta situacija odnosa s domaćima stvara jednu napetost. To je zapravo komad o emigraciji.

Može li se tvoje kazalište označiti kao političko kazalište? Naravno da je političko.

U kojem smislu?

U razarajućem naravno. U smislu poziva na revoluciju. U pozivnom smislu na lomove i razbijanje struktura koje predstavljaju odnose moći i koji o njima govore. Kao što se trenutno dešava u Tunisu. Nije tako opasno, ali se zapravo radi o isto takvom bacanju kamenja pomoću kazališnog jezika. Ako bi se dobro insceniralo, moralo bi se izaći iz kazališta veoma zastrašen. Wiener Festwochen⁴ treba razumjeti iz sistema. To je takvo kakvo je. Ne vjerujem također da Burgtheater nešto donosi publici. To je zamjena za religiju, za misu. Oni idu tamo iz navike kao što idu i u crkvu.

S tim se ne želi ništa postići. Mislim da bi trebalo više razgovarati o publici. Ta je publika, publika sportskih terena. Oni navijaju kao na sportskom terenu jer je lopta izbačena daleko naprijed. Kazalište to nije odbacilo. Kazalište je trebalo to odbiti riječima da to što želi publika nije demokracija i da je to krivo razumijevanje odnosa u politici koji su jednako tako autoritativni. Imala sam jedno zaista loše iskustvo. U Akademie Theatru⁵ je Peymann inscenirao jedan komad, mislim da se zvao "Peymann ide Bernhardu

kupiti ruže", ili tako nekako. I onda kaže Bernhardovo lice: "Dolazi premijer, on je naci, ministar znanosti je naci..." Publika se obično smije i uvijek na krivim mjestima. Umjesto da ih te riječi pogode. Ali, to je zapravo tako inscenirano da se oni moraju smijati. To se po mojem mišljenju mora nazvati fašističkim diskursom jer je to podilaženje publici koje isključuje svaku mogućnost kritike. To je ono, a dođi, smijmo se, to je ipak sve u redu. To je isto kao kad nekoga ubodeš nožem i kažeš mu da to nije strašno jer se ionako ništa više ne može učiniti.

Može li se to nazvati konzumiranjem kulture?

To je više od toga. Radi se o laži. Sve te ponude, izložbe, kazališta, koncerti, eventi su grozote, ali ljudi u tome nalaze zadovoljstvo. To je zloupotreba umjetničkog djelovanja.

To je ipak jedna specifična publika. Ne znam kako je to u Hrvatskoj, ali u Austriji u kazalištu sjede ljudi koji su Židovima oduzeli njihove posjede i živote, a vesele se svojem kulturnom posjedu kao što se vesele i privrednim uspjesima. Ponosni. Ali to nije dobra umjetnost, to je jedan dobar cirkus. Mislim da bi se od svega trebala napraviti opera i pjevati samo *Groficu Maricu*. Tu se radi se o gubitku sjećanja.

¹ Marlene Streeruwitz: *Waikiki-Beach. Und andere Orte*.

Verlag: Fischer (Tb.), Frankfurt; Dezember 2002
ISBN-10: 9783596146932

² <http://www.marlenestreeruwitz.at/>

³ Marlene Streeruwitz: *Waikiki-Beach. Und andere Orte*.

⁴ Wiener Festwochen su "festivali kulture" u Beču koji se održavaju svake godine u svibnju i lipnju.

⁵ Druga scena Burgtheatra.

Marlene Streeruwitz

SLOANE SQUARE

1992.

S njemačkog preveo: Radovan Grahovac

OSOBE:

LEOPOLD MARENZI, oko 55 godina

MARIA MARENZI, oko 50 godina

MICHAEL MARENZI, njihov sin, oko 25 godina

KLARA, Michaelova prijateljica, oko 20 godina

FRANZ FISCHER, oko 45 godina

ELISABETZ FISCHER, oko 45 godina

GABRIELE D'ANNUNZIO

ŠVERCER/ULIČNI PRODAVAČ

BESKUĆNICA (Skitnica)

CRNKINJE

MUŠKARCI U PRUGASTIM ODJELIMA

TRI PANKERA

LUUDI, koji se nalaze na peronima podzemne

željeznice

Stanica podzemne željeznice Sloane Square (London).

Graba s tračnicama dijeli prednji od stražnjeg perona. Peroni leže paralelno s proscenijem. Prednji peron je prazan. Stražnji peron ima zidove od keramičkih pločica kroz koje postoje prolazi koji vode do susjednog perona. Klupe. Strme stepenice spuštaju se s lijeve strane prema dolje. Preko tračnica je pješački most s kojega se račvaju stepenice prema oba perona.

I.

Na stražnjem peronu čekaju putnici. Drugi se spuštaju stepenicama. Neki dolaze i kroz prolaze u zidu. Vlada pomalo usporeno, normalno odvijanje prometa na stanicama podzemne željeznice. Ljudi čekaju. Oni koji pridolaze pridružuju se onima koji već čekaju. Stražnji peron je sve do dolaska turista na prednji peron prepun ljudi. Čekaju mirno i pasivno. To je svakodnevno i naviknuto čekanje koje postoji između kretanja podzemne željeznice. Nitko na nikoga ne obraća pozornost.

Turisti se spuštaju niz stepenice, zastaju na mostiću i onda se odlučuju stupiti na prednji peron. Vuku za sobom svoju prtljagu. Bez daha. Uzbudeni. Odlaze prtljagu. Bračni par Marenzi desno. Bračni par Fischer lijevo. Klara sjeda na svoju putnu torbu koju je stavila na sredinu perona. Ostali su neodlučni. Nesigurni. Nervozno pogledavaju na satove.

Iz zvučnika se čuje: "Due to an incident at Victoria there will be a considerable delay."

Ovo obavještenje je jedva razumljivo. Stalno se opetuje.

Na stražnjem peronu ljudi se pomiču u sporim valovima kroz prolaze i preko mosta i stepenica. Sporo. Režignirano. Preko razglasa se čuje da je jedan samoubojica skočio kod stanice Victoria pod vlak.

Stražnji peron se potpuno isprazni. Obavještenje se više ne ponavlja. Turisti ostaju sami na prednjem peronu.

II.

MICHAEL: Je si li razumjela?

GOSPODIN MARENZI: Ne. Ah, ti zvučnici. Njih se ne može nikada razumjeti.

GOSPODA MARENZI: Nećemo uhvatiti naš let.

GOSPODIN MARENZI: Ti to razumiješ. Ipak si ti učila engleski. Temeljito.

GOSPODA MARENZI: Morat ćemo popraviti videorekorder

čim se vratimo kući. Trebali smo to već napraviti. Još prije.

MICHAEL (Klari): Je li ti bolje?

Klara se skutila na svojoj putnoj torbi. Glavu ima položenu na koljenima. Odmahuje glavom.

GOSPODIN MARENZI: Dakle. Ja bih ipak želio znati što se ovdje događa. Pitaj one ljude tamo. One.

Fischerovi stoje lijevo. Ni oni nisu razumjeli obavijest iz razglasa. Također nesigurni.

MICHAEL: Excuse me please. Could you tell me when the next underground will come. We want to go to Victoria.

We must go to Gatwick.

GOSPODIN FISCHER: No. I am sorry. We are not from here. We...

GOSPODA MARENZI: ... ali! Pa vi ste isto bili u avionu. U našem...

GOSPODIN FISCHER: Točno. I mi se vraćamo danas natrag.

GOSPODA FISCHER: Sada. U 14 i 50 bi trebali oletjeti. Vi isto?

Osim Klare svi se sakupljaju u jednu grupu.

Govore istovremeno.

GOSPODIN MARENZI: No. Tako što. Da. Sad se sjećam. Vi ste sjedili sasvim srijeda. U avionu.

GOSPODA MARENZI: Ali. Odmah sam to rekla. Ovi su nam poznati. Odmah sam to pomislila. Odmah sam si to pomislila.

GOSPODA FISCHER: Pa to je sjajno. Nije li to sjajno.

GOSPODIN FISCHER: Kakav slučaj. Kakav slučaj. Dakle i vi želite na Gatwick.

MICHAEL: Da. Čekamo podzemnu. Za Victoriju.

Stanka.

Svi su pomalo zbunjeni da su tako očito pokazali svoje olakšanje što su sreli svoje sunarodnjake.

III.

Muškarci su se grupirali na lijevoj strani.

Razgovara se o njihovim videokamerama.

GOSPODIN MARENZI (gospodinu Fischeru): Koliko je Vaša teška?

GOSPODIN FISCHER: Al! Tako, jednu cijelo tri.

GOSPODIN MARENZI: Moja je još dvije i pol. Ali Michaelova. Jedna cijelo dvije. Samo jednu cijelu dvije. Ipak je to već napredak.

MICHAEL: A osim toga. Tristo tisuća piksela. Šesterostruki makro motorni zoom od devet do dvadeset četiri milimetra. Naravno da ima posebno brzu ekspoziciju. Već je dovoljno deset luksa. Autofokus je polu i automatski. S tim se već može jako dobro raditi. S objektivom. Osobito kad se snima usporeno. Sve su mi mogućnosti zaista date.

GOSPODIN FISCHER: Šesterostruki motorni zoom ima i moja. Mogu ublendati datum i vrijeme. Tako imam potpunu kontrolu. Znaite. Mi puno putujemo. I tada je to jako važno. Da se uvijek zna, što je kad bilo. Gdje se bilo. Bili smo praktično već svuda. A i bledne. Naravno.

MICHAEL: Automatska ili manualna?

GOSPODIN MARENZI: Naš Michael. On sve hoće sam napraviti. Ja to prepuštam tehnici. Automatski. To mi paše. Michael. On hoće sve suprotno. Manualno.

GOSPODIN FISCHER: No da. Ima tu prednosti. Ovo. Tu. Pogledajte. Tu. Mogu...

Muškarci se sakupljaju oko videokamera i petljaju oko njih. Počinju s razmijenjenim kamerama snimati drugi dio scene. Izmjenjuju kamere kimajući glavama i nastavljaju snimati.

Dok to rade...

GOSPODIN MARENZI: Je li Vaša žena uvijek tako nervozna. Da će zakasnit. Propustiti avion.

GOSPODIN FISCHER: Nije. Moja žena nije nikada nervozna. Ali, to je za nas rutina. Postala je.

MICHAEL: Mama se uvijek boji da će joj nešto promaći. A nije još nikada zakasnila.

IV.

Nagla promjena zvukova i svjetla. Zvukovi postaju potisnuto prijeteci. Stražnji peron osvijetli jako svjetlo.

Muškarci snimaju svojim videokamerama. Žene stoje i promatraju. Gospođa Marenzi i gospođa Fischer su na desnoj strani. Ukočene. Gospođa Marenzi dođe k sebi i počinje razgovor.

GOSPODA MARENZI: Jako lijepa jakna. Ova Vaša. Jeste li je tu kupili?

GOSPODA FISCHER: Ne. Ovu jaknu? Ali ne! Tu imam još... Prastara je. Ne. Imam je već cijelu vječnost.

Stanka.

GOSPODA MARENZI: Kupila sam pulover. Znaite, vuna je to. To je ipak za moju kćer. Te vunene stvari ovdje

stvarno su dobre. Mislim, nisu baš ni jeftine. Ali kvaliteta. To je ipak nešto sasvim drugo.

GOSPODA FISCHER: Da. To je točno. Kvaliteta. Takva kvaliteta. Toga više nema kod nas. To je nešto sasvim drugo. Tu imate pravo.

Crnkinje se spuštaju stepenicama na stražnji peron. Nijema povorka. Obučene su u duge crne haljine i u crno zamotanih glava. Hodaju svečano i odmjereno. Vrlo lagano. Zbivanje na stražnjem peronu mora djelovati operno-patetično. Istovremeno.

GOSPODA MARENZI: To imate pravo. Zaista. Kvaliteta. A kako vam se činilo jelo. Dakle, nekako. Ni sama ne znam. Ali čaj. Zar ne. Čaj. Dakle, odmah sam si kupila jednu posudu za vodu u kojoj ću držati vodu za čaj. (Prekapa po putnoj torbi i vadi električni grijač za vodu. Pokazuje ga gospođi Fischer.) Tu je. Vidite. Jednostavno se uključiti. I voda zavri. Odmah.

GOSPODA FISCHER: Da. To je zaista praktično. Takve stvari imaju oni ovdje. Tako praktične. Vidjela sam to i kod nas. Ali bilo je skupno.

GOSPODA MARENZI: Da. Veoma se radujem ovoj posudi. Nju ću sigurno mnogo upotrebljavati. Može i za kavu. Za vodu za kavu kod kuće.

GOSPODA FISCHER: Da. A sad opet natrag. Dakle, ja sam najradije na putu. To mi paše. Biti odsutna. Putovati svijetom. Mogla bih neprestano putovati.

GOSPODA MARENZI: Ja ne. Naravno, mislim, lijepo je. Ali kod kuće, mislim. Kod kuće.

Crnkinje prelaze stražnji dio scene. Muškarci snimaju svoje žene. One se nalaze u prednjem planu. Klara sjedi na svojoj putnoj torbi. Uvukla se u sebe. Čovjek skoro poželi da ona nešto dulje ostane u tom stanju. Crnkinje se zaustave i zapjevaju kao jedan vanzemaljski zbor.

Crnkinje izlaze.

V.

Iznenada, na mostu se pojave tri pankera. Promatraju turiste. Svjetlo se usmjeri na njih. A onda izljev nasilja. Na mostu nastaje tučnjava. Jaka. Gužva. Lomljava. Ulici. Buka tučnjave. Zabljesne nož. Dugi krik umiranja. Hropot. Jedan od pankera (= lutka) biva bačen s mosta na stražnji peron.

Svi zvukovi se čuju preko razglasa. Ista zvučna sekvenca se pojavljuje u ponavljanjima ove scene.

Turisti su se grupirali na lijevoj strani scene. Gospodin Fischer je sve to snimio videokamerom. Michael je prišao Klari i drži je čvrsto pripijenu uz sebe. Sve se dešava veoma brzo.

VI.

Rasvjeta je ponovo kao u III. sceni.

Gospodin Fischer još uvijek snima. Odlazi na rub perona i snima mrtvaca na drugoj strani.

GOSPODIN FISCHER: Ludilo.

GOSPODIN MARENZI: Da. Što je to?

GOSPODA MARENZI: Moramo odavde. Moramo odavde.

MICHAEL: A onaj prijeko?

GOSPODIN FISCHER: To će nas uvaliti samo u teškoće.

MICHAEL: Moralo bi se ipak makar samo provjeriti. Moralo bi se ipak. Možda je ipak.

GOSPODA MARENZI: Ostani ovdje. Michael! Ne treba se miješati. Michael, mi nismo odavde. Ovdje. To se nas uopće ne tiče. Leopold!

MICHAEL (*vrača Klaru ponovo na njezinu putnu torbu. Stavlja joj u krilo svoju videokameru*) Primi. Pridrži mi je. Odmah se vraćam. Dobro?

GOSPODA FISCHER: Trebalo bi provjeriti. Možda je ipak...

GOSPODA MARENZI: Leopold! Reci mu. Mora ostati tu. Kod nas.

GOSPODIN MARENZI: Michael! Slušaj. Idemo svi tamo.

GOSPODIN FISCHER: Da. Taksi. Potražiti ćemo taksi.

GOSPODA FISCHER: Let ćemo propustiti tako i tako.

GOSPODIN MARENZI: Moramo odavde. Michael! Čekaj!

Svi uzimaju svoju prtljagu i užurbano je pomaknu nekoliko koraka. Onda se zaustave i prate Michaela pogledom koji se oprezno približava ubijenom.

MICHAEL (*više prema prednjem peronu*): Mislim...

GOSPODIN MARENZI: Da?

MICHAEL: Da. Mislim. On je. Mrtav je on.

GOSPODA MARENZI: Leopold, dovedi dečka. On ipak još nije. On nije nikada još vidio mrtvaca. (*Viče.*) Nemaš ti pojma. Ne znaš ti uopće kako izgleda jedan mrtvac.

GOSPODA FISCHER: Ja idem. Hoću kući. Ako se više ništa ne može napraviti. Tako i tako.

GOSPODA FISCHER: Pokušali smo. Više se ne može ništa napraviti.

GOSPODIN MARENZI: Sad nam je potreban taksi.

GOSPODA MARENZI: Hoću odavde. Što dalje. Odmah sam ... odmah sam ja to rekla.

GOSPODIN FISCHER (*više Michaelu*): Dodite ovamo. Idemo.

GOSPODA MARENZI: Michael! Svi idu. Dođi.

GOSPODIN MARENZI: Klara, Klara! Dođi. Moramo odavde.

GOSPODA MARENZI: Klara, saberi se. Moramo odavde.

GOSPODA FISCHER: Je li bolesna? Što joj je. Vaša kći.

GOSPODIN MARENZI: Pusti je. Tebi je isto uvijek bilo loše.

Dođi, Klara. Pomoći ću ti.

GOSPODA MARENZI: Ne. Ona je prijateljica našeg Michaela.

MICHAEL (*vratio se*): Klara! Što je.

GOSPODIN FISCHER: Je li bolesna?

GOSPODIN MARENZI: Ah ništa. Samo joj je loše. Michael, uzmi njezinu torbu.

MICHAEL: Onaj uopće ne kvari. Nema puno krvi.

GOSPODIN MARENZI: Pa. Zato što je mrtav. Dođi, Klara!

GOSPODA MARENZI: Loše, loše. Ona je trudna. Trudna.

Danas. Unatoč svim mogućnostima. Pitat ću je.

GOSPODIN FISCHER: Kako je već mrtav, ne možemo mi tu ništa više. Moramo odavde. I to hitno.

GOSPODA FISCHER: Da. Franci. Idemo. Dolazimo.

KLARA: Ne mogu. Tako mi je... Jednostavno mi je mučno. Ne mogu. Neće ići.

GOSPODIN MARENZI: Ali moramo, Klara!

GOSPODA MARENZI: No. To ipak nije tako strašno. Svi su preživjeli. Na koncu. Saberi se, jednostavno.

GOSPODIN MARENZI: Što nam je činiti, Klara?

MICHAEL: Za početak ja idem. I probat ću naći taksi. A onda ću vas pokupiti. Pogledat ću što se da napraviti.

GOSPODA MARENZI: Avion smo ionako već propustili.

GOSPODIN FISCHER: Ali, ima još dva sata. Dovoljno vremena. Možda će joj za četvrt sata biti bolje.

GOSPODA FISCHER: Ali rekao si da moramo na let. Mogli smo još nešto kupiti.

GOSPODIN FISCHER: Možeš još u *duty-free*.

MICHAEL: Ostavit ću moje stvari tu. Tako ću lakše moći.

GOSPODA FISCHER: *Duty-free*. Tamo je ipak sve uvijek isto.

GOSPODA MARENZI: Meni se ne ostaje ovdje. Ne želim ostati tu s jednim mrtvacom na peronu.

GOSPODIN MARENZI: Ali, što možemo napraviti. S njom. A ovaj leži na drugom peronu.

GOSPODA MARENZI: Da. (*Oponaša ga.*) Što bi trebali s njom raditi. (*Napući se.*) Uz stepenice će već nekako ići. To smo svi uspjeli. Ja ovdje ne ostajem. S probodenim.

GOSPODA FISCHER: Ako je trudna. Čekajte. Imam negdje

kapljice za cirkulaciju. (*Kopa po prtljazi.*) Negdje moraju biti te kapljice. I meni je uvijek isto tako loše.

GOSPODA MARENZI: O meni se nije nikada nitko brinuo. A onda ti ne može biti ni loše. Kada to nitko ne primjećuje. Koliko vi zapravo imate djece.

GOSPODA FISCHER: Ma gdje su samo. Uvijek ih imam sa sobom.

MICHAEL: Klara! Uspjet ćemo. Ne brini se.

GOSPODIN FISCHER: Pusti to. Nećeš ih tako i tako naći.

GOSPODA MARENZI: O meni se nisi nikada tako. Nikada se nisi o meni brinuo. Nitko se nije ni zanimao tada. A kako je bilo. Leopold, pusti to. Može ona to sama.

GOSPODA FISCHER: Znam ja to. To je strašno. Pomisliš da će se srušiti cijeli svijet. U kojem je mjesecu.

MICHAEL: Ostani s mamom. A ja ću vas sve izvući. Čekajte tu. Brzo ću ja. A gore će te već čekati taksi. A onda se trebaš samo uspeti.

GOSPODA MARENZI: Ali. Ona je tek u početnoj. Tek je počelo. Idemo svi.

GOSPODIN FISCHER: Ali... ako je djetetu tako loše. Idem s vama. A vi (*Marenziju*) ostanite tu. Sa ženama. I za deset minuta je problem riješen.

MICHAEL: A mrtvac. Mora se nekom ipak reći. Javiti. Ne može ga se tako jednostavno pustiti da leži. Tek tako.

GOSPODIN MARENZI: Idemo. Idem i ja. U troje ćemo brže uspjati. Raspođijelit ćemo se. Negdje gore mora biti neki taksi. A žene ostaju kod stvari. I paze na Klaru.

MICHAEL: Tako. Same.

GOSPODIN FISCHER: Da. A ako netko sad dođe. Mrtvac je već bio tamo. Mi nismo ništa vidjeli. Napraviti nismo tako i tako mogli ništa. On je jednostavno mrtav. Ili?

MICHAEL: Pogledajte sami. Naravno da je mrtav. To se ipak vidi. Ili, mislim, izgleda tako kako izgledaju mrtvaci. Čini mi se.

GOSPODIN MARENZI: Dobro, dobro.

MICHAEL: Vidi se odmah. Po očima.

GOSPODA MARENZI: Avion smo već propustili. Izgleda da se odavde nećemo izvući.

GOSPODIN FISCHER: Da. Učinimo to konačno.

MICHAEL: Ali moramo se požuriti.

GOSPODIN MARENZI: Da. Požurimo. Napravimo to što brže.

Michael pride još jedanput Klari. Poljubi je. Uzima svoju kameru i trči za ostalima. Muškarci se užurbano penju stepenicama.

VII.

Zvukovi udaljenih vlakova. Difuznija rasvjeta.

Gospoda Fischer stoji lijevo kod svoje putne torbe po kojoj još uvijek prekapa. Gospoda Marenzi se nalazi desno obilazeći kofer u malim krugovima. Klara i dalje čuči u sredini.

GOSPODA FISCHER: Sad mi je već dosta. To ne može biti. Nisam vajda luda. Sigurna sam. Uvijek je nosim.

GOSPODA MARENZI: Muškarci. Sad su jednostavno nestali.

GOSPODA FISCHER: To je ipak čudno.

GOSPODA MARENZI: Imate li niski ili visoki?

GOSPODA FISCHER: Niski. Preniski.

GOSPODA MARENZI: Moj je uvijek previsok. Naravno da mi moj doktor kaže: "Gospodo Marenzi. Mirno. Smirite se. Nemojte se uzrujavati. Polako. I ne jedite masno." Ali, što da se radi? Kad srce tako udara. I taj strah. I kako onda da se ne uzrujavam.

GOSPODA FISCHER: Ja imam napade vrtoglavice. I tako. Ujutro najčešće. Ali, ne razumijem. Ne mogu ih naći.

Gospoda Fischer čučne pred torbu po kojoj je kopala. Počinje iz nje vaditi razne predmete i dijelove odjeće i slaže ih po peronu. Pokušava ih stavljati tako da peron dodiruju najmanje što je moguće.

GOSPODA MARENZI: Koliko imate djece? Jeste li već rekli?

GOSPODA FISCHER: Tako. No konačno sam ih našla. Kako su samo tamo dospjele. Nije mi jasno. Bile su među piscima priborom. Što vi o tome mislite. (*Klari*) Tu su. Tu! Našla sam kapi za krvotok. Hoćete... (*Gospodi Marenzi*) Hoćete svojoj kćerki. Mislim...

GOSPODA MARENZI: Naša kćerka nije došla. Klara, Klara! Kako hoćeš. Ako nećeš da ti se pomogne. Ona je prijateljica mog sina.

GOSPODA FISCHER: To je strašno. Znam to. Ta mučnina. Na početku. Ne možeš se pomaknuti. Teško se i vući. Cijeli život se zagorčava. A pritom bi se trebalo radovati. Ali poslije postaje podnošljivije.

GOSPODA MARENZI: Ah da. Djeca. Ali onda, kad je već tu, sve se onda zaboravi. To je ipak tako lijepo. Ipak je to jedno veselje.

Gospoda Fischer dovodi torbu u red i sjedne na nju.

GOSPODA MARENZI: Dakle, ne bi imala pojma što bi napravila. Bez djece, mislim. Bar znaš zašto se živi. Gdje su samo muški?

GOSPOĐA FISCHER (*Klari*): Recite mi ako bi ipak htjeli kapi. Sad su u ručnoj torbi. Protiv niskog tlaka se mora nešto napraviti. U trudnoći nije dobro. Ne smije se pustiti.

GOSPOĐA MARENZI: Uzrok su mnogih briga. Ali, tako, za Božić. Kada se svi skupe ispod bora. Pri jelu. Onda si pomislim. Sve je u redu.

GOSPOĐA FISCHER: Gdje su muški.

GOSPOĐA MARENZI: Da. To traje.

GOSPOĐA FISCHER: Zamišljam si kao posebno lijepo. Unuci. Mislim, oni su ipak više jedno čisto zadovoljstvo. Za djedove i bake.

GOSPOĐA MARENZI: Da. Sigurno. Tko se tome ne raduje. Unucima. Naravno da se veselimo. Leopold osobito. Potpuno je nestrpljiv. Postati djed. A sad kad ja više ne moram raditi, mogu se brinuti. A ona može završiti studij. Ne. Ne. Radujemo se. Na početku mogu stanovati kod nas. A onda ćemo već vidjeti.

GOSPOĐA FISCHER: No. Onda ste vi jedna sretna žena. Obitelj. Djeca. Unuci. Simpatičan muž. Što se više može poželjeti.

GOSPOĐA MARENZI: Ne, ne. Tu imate zaista pravo. Mora se biti zadovoljan. Zar ne? Ako je sve u redu.

KLARA (*sjedne, mirmo*): Možeš li molim te prestati. Ništa nije u redu. Nijedan čovjek se ne veseli ovom djetetu. Kad samo pomislim što si jučer govorila. Za vrijeme večere. Prestani već. To tako i tako nikoga ne zanima. (*Opet položi glavu na koljena i ostane tako.*) Ništa nije u redu. Ništa.

Stanka.

GOSPOĐA FISCHER: Jako lijepa jakna. Ova koju imate na sebi.

GOSPOĐA MARENZI: Da. Svida Vam se? Kupila sam je baš za London. Malo je sportska. Ali tanka i elegantna, komotna. Upravo za putovanje. Od pamuka. Impregnirana. Naravno. Nikad se ne zna kakvo će biti vrijeme.

Stanka.

GOSPOĐA MARENZI: (*sjedna na svoj kofer*): Ne. Ništa nije u redu. Ništa. Ali, znate. Ne znam kako bih to rekla. Iznenada je sve drugačije. Nije to lako razumjeti. Mislim. U ljeto. U ljeto je još sve bilo. A sad.

GOSPOĐA FISCHER (*ustaje i počinje nervozno hodati okolo*): Nema ih već tako dugo.

GOSPOĐA MARENZI: Ali nisu htjeli čekati ovdje. A ovaj mrtvac. Jednostavno su nas tu ostavili.

GOSPOĐA FISCHER: Ali kad je djetetu već tako loše.

GOSPOĐA MARENZI: Da. Ona je još tako mlada. Onda je sve još gore. Ne mislite li i Vi tako? Dakle, ne znam zašto sam ja uopće tu. Trebala sam ostati kod kuće. Nije ovo za mene.

GOSPOĐA FISCHER: Ali zar Vas to uopće nije veselilo? Sve vidjeti. I...

GOSPOĐA MARENZI: Ne znam. Mene uopće ne veseli gledati mjesta gdje su odsijecali glave svojim kraljevima. I ženama. Oni su čak tu ubijali i malu djecu. Nije li Vam to čudno. Stalno se gledaju takve stvari. Gdje su nekoga probadali. Koliko ih je samo izgledjelo. U nekoj tvrđavi. I crkve.

GOSPOĐA FISCHER: Ali atmosfera. I tako daleko od kuće. Sve drugačije. Meni se to sviđa. A onda se opet mora natrag u ured. Uvijek isto. Ovakvo se barem zna da ima i nešto drugo. Da ima nešto potpuno drugačije...

GOSPOĐA MARENZI: Da. Možda. Meni se samo čini. Meni to ništa ne znači. Vjerujem. Ali znate, ja i tako imam već osjećaj da se više ništa ne može promijeniti. Ništa se više ne isplati. Još malo pa će šezdeset. A onda više od sedamdeset i pet. Molim vas. Nekoliko godina. I više ih nema. U ništa su se pretvorile. Čak se ni ne primijeti. Na njih se ne može čak niti prisjetiti. Tako. Kako jednom vrijeme...

GOSPOĐA FISCHER: Ali se upravo zbog toga mora nešto poduzeti. Upravo zbog toga. Onda se zna što se dogodilo. Bilo se u Egiptu. Ili u Keniji. Pa se mogu onda gledati fotografije. I video snimke. I onda se zna. Ovo je bila ptica koja se ljuljala na trski papirusa. Tako je to bilo. Bilo je to vrijeme...

GOSPOĐA MARENZI: Da. Možda. Sad bi se već mogli vratiti. Zapravo.

Istovremeno: Nakon "Ali zar vas to uopće nije veselilo?" na stražnji peron dolazi beskućnica. Stara je. Siva kosa joj strči na sve strane. Vuče za sobom bezbrojne, prilično velike plastične vreće koje smješta u kut. Nakon što je ispunila kutove vuče vreće naprijed do klupa. Tamo ih sakuplja oko njih.

Onda prilazi mrtvacu, vuče ga do vreća, a onda sama izmorena sjedne na njih. Nakon nastavka razgovora između gospođa Fischer i Marenzi s rečenicom "Mislim. Ona ne bi trebala roditi to dijete", beskućnica izvadi veoma velike škarice koje su visjele na dugoj traci ispod ogrtača. Počinje razrezivati lutku, odvaja udove od glave.

Pilovina ili neki drugi materijal curi iz lutke i rasipa se svuda naokolo.

GOSPOĐA MARENZI: Mislim. Ona ne bi trebala roditi to dijete. (*Stanka.*) To je tako i tako samo jedna muka.

GOSPOĐA FISCHER: Kako to mislite?

GOSPOĐA MARENZI: Ne dobiti. Sasvim jednostavno ne imati. Oni su obadvoje još premladi. Ona pogotovo.

GOSPOĐA FISCHER: Ali mislim, ne razumijem. Pa upravo ste vi rekli...

GOSPOĐA MARENZI: ... naravno da se radujem. Radovat ću se. Mi se jako radujemo. To je ipak. Ipak je to samo po sebi razumljivo. Ali oni su obadvoje još tako mladi. Michael nije još završio. Ona još studira. Nemaju ni stan. Na početku će morati stanovati kod nas. To neće ići. To se ne može dobro završiti. Svadati će se. A onda će doći rastava. I što ima dijete od toga. A ona? Nitko s tim ne dobiva.

GOSPOĐA FISCHER: Vi mislite. Jednostavno ništa. Jednostavno...

GOSPOĐA MARENZI: I uopće. Kako se može danas uopće. U ovakvom svijetu. Nitko više ne zna kako. Trenutno izgleda da je bolje. Ali može li se u to pouzdati. Atomске centrale. Još ih uvijek ima. Ili? A priroda. Dijete možda neće moći uopće ići na livadu. Može li se to djetetu učiniti? A smisao. Smisla ionako uopće više ni nema. Znaite li ima li to uopće smisla. Znaite li?

GOSPOĐA FISCHER: Ali vi ste sami. Vi ste sami ipak. Djeca. Morate ipak. Morate ipak znati. Ne možete tako jednostavno reći da sve...

GOSPOĐA MARENZI: Da. Znam. A znate li Vi. Ne znam kako to reći. Ali nekako. U trenutku. Kada? Kada se svi skupe na večeru. Tada. Onda je u redu. Ali onda. Nakon. Sve nestane. Nema više razloga. Nikakvog.

GOSPOĐA FISCHER: Ja bih sve za djecu napravila.

GOSPOĐA MARENZI: Da. Znam. To postane jasno tek onda kada se upoznaju. Znaite. I tada. Ipak se desilo. Nitko to nije planirao.

GOSPOĐA FISCHER: Pa. Ipak bi to trebali roditelji odlučiti.

GOSPOĐA MARENZI: Upravo to i mislim da bi si trebali dati još vremena.

GOSPOĐA FISCHER: Ali roditelji. To više niste vi. To je vaš sin i njegova prijateljica.

GOSPOĐA MARENZI: Kad bi se samo znalo što se napravilo krivo. Mislim... Mi smo sve uvijek...

GOSPOĐA FISCHER: Trebali bi ste se veseliti. Ništa drugo.

GOSPOĐA MARENZI: Umorna sam.

GOSPOĐA FISCHER: Kod kuće će vam se sve to drugačije činiti.

GOPOSDA MARENZI: Nekako mi se uopće više ne da.

GOSPOĐA FISCHER: Da. Što se treba...

GOSPOĐA MARENZI: Nekada me obuzame osjećaj da me uopće nema. Nikada ni bilo. Zapravo.

GOSPOĐA FISCHER: Da. Ponekad je to tako.

GOSPOĐA MARENZI: A kako onda dalje? Molim. Kada mi je sve to bilo samo u glavi. U najmanju ruku. Ali to je svuda oko nas. U meni. Unutra.

VIII.

Beskućnica je u međuvremenu raskomadala lutku na njezine sastavne dijelove, a udove je natrpala u plastične vreće. Drži glavu u ruci i za vrijeme monologa rezucka kosu.

Svjetlo je upravljeno na nju. U prednjem planu sjede žene čekajući izgubljene u svojim mislima. Odlomci barokne glazbe. Patetično.

Beskućnica mora izgledati demonsko velika – odgo-varajući duhu Marije Stuart.

BESKUĆNICA: Ne! Ako smo u Engleskoj ovu buru izazvali A strašni vali jarbol i jedro pomaknuli; Mora li se divlje more kneževskom krljvu miriti I raspršenu pjenu krvavom rijekom kruniti. Što Albionu više od kraljevske glave znači? Otok je to! I Edward tako jako u njegovu vjerujući Njemu svoj život dade. William gnoj zacrveni I u krvi se zapjeni. Vaš Rikard hitrom strijelom ubijeni Na tlo pade. A Ivanu dani kraju od otrova dođu Što mu ga samostan spravi. Što sve nije imalo prođu Za drugoga Edwarda glavu? Koji se sav predade carstvu Pa ipak ne dobi ništa do kukavnog života varku A Rikard drugi, nesretan ko prvi, od gladi skonča A Henrik Francuski gospodar izdajnika usluge se lača I u tornju ga udavi / a bratić Edwardov Rikard oštri Oštricu na srcu njegovu / i tek što promotri Opustjeli tron / a već potom nestade u bitci. Osmoga Henrika sina iznenada sa puta maknu trnci Nepoznatog otrova jakoga. A gdje je Ivana ostala? Koliko je već puta sjekiri predana sama bila Dok konačno bi opet do strašnoga predana kraja I opet pravu protiv na krunu i vlast ustraja? Prokleti dane! Kad smo od kraljeva rođeni Od kraljeva oplođeni / od kraljeva izabrani.¹

Beskućnica sjeda. Prekriži ruke.

IX.

GOSPOĐA MARENZI: Zapravo smiješno. Ovo kako mi tu sjedimo. Kao guščarka.

GOSPOĐA FISCHER: Da. Upravo kao guščarka. Kako je to završilo? Dolazi jedan...

GOSPOĐA MARENZI: Čekajte. Cura sjedi na zelenoj travi, kao na nekom prijestolju. Čupka tratinčicu, sanja o princu.

GOSPOĐA FISCHER: Znam još samo. Ne pleše mi se. Hvala lijepo. Čekam kralja.

GOSPOĐA MARENZI: Da. Onda je bila ljupka djevica. Djevica lijepa. Zapleši malo sa mnom.

GOSPOĐA FISCHER: Ne pleše mi se. Hvala lijepo. Čekam kralja. I tek kad dođe posljednji. Tada mora zaplesati.

GOSPOĐA MARENZI: Da. Prvo vitez a onda trgovac. I seljak. Ali ne želi ni sa jednim.

GOSPOĐA FISCHER: Točno. A onda. To je bio svinjar. Ili? GOSPOĐA MARENZI: Da. Svinjar...

KLARA (podigne glavu i izgovara strofu): I dođe svinjar. Seosko potucalo. Nema ni cipela ni čarapa. Samo drvene klompe.

GOSPOĐA FISCHER: Točno. Ali mora ga još nešto pitati. GOSPOĐA MARENZI: Da. Cura čeka godinama na zelenoj livadi, a nema kralja na vidiku koji bi joj naklon dao.

KLARA: Draga ludo, zapleši sa mnom. Na zelenoj livadi. I luda zapleše s njom. S glupom guščarkom.

Sve tri se smiju. Sve tri ponavljaju pola pjevajući i pola recitirajući.

I dođe svinjar.

Seosko potucalo.

Nema ni cipela ni čarapa.

Samo drvene klompe.

Draga ludo, zapleši sa mnom.

Na zelenoj livadi.

I luda zapleše s njom

S glupom guščarkom.

Žene, smijući se jedan trenutak, sjede na svojoj prtljazi.

X.

Peta scena se ponavlja.

Pankerí se iznenađeno vraćaju. Naguravanje. Galama. Nož. Krik žrtve. Ponovo se baca jedna lutka s mosta na stražnji peron. Nagli prekid buke.

Veoma daleko, zagonetni zvuci.

XI.

Beskućnica počinje odmah s rasprenanjem leša i puni svoje plastične vreće. Ponavlja prijašnje radnje. Žene u prednjem planu naglo su se podigle. Obje starije žene grade neku vrstu barikada prema mostu i postavljaju Klaru tako da je ona potpuno zaštićena od sveg što bi je moglo ugroziti sa strane mosta. Klara sjedi na podu. Gospođa Fischer i Marenzi čuče i preko kofera gledaju prema mostu. Nakon što je buka potpuno utihnula, sjedaju do Klare, jedna s lijeve, a druga s desne strane.

Gradnja barikade je protekla skladno i bez riječi. Počele su s gradnjom odmah, pri dolasku pankera. Sve se desilo potpuno automatski kao da je bilo uvijekbano.

S desne strane dolaze, kao u nekoj procesiji, muškarci obučeni u prugasta odijela i s razapetim kišobranima penju se uz stepenice. Među njima je i D'Annunzio. On skrene s mosta i kreće prema ženama iza kofera.

GOSPOĐA MARENZI: No. Hvala.

GOSPOĐA FISCHER: A muškaraca nema. Naravno.

GOSPOĐA MARENZI: Tako je to uvijek.

GOSPOĐA FISCHER: Nema ih. Što sad.

GOSPOĐA MARENZI: Nisam odavde. Ništa ne znam. Potpuna nepoznanica.

GOSPOĐA FISCHER: Mislim. Svašta sam već čula. Ali tako nešto.

GOSPOĐA MARENZI: A tek je podne.

GOSPOĐA FISCHER: A, ovdje je uvijek mrak.

GOSPOĐA MARENZI: Je si li bolje? Klara. Mislim... Oni to rade samo međusobno. Nas će pustiti na miru. Inače bi već...

GOSPOĐA FISCHER: Njima je potpuno svejedno što smo mi tu. Ili ne. Ovako smo mi svjedoci.

GOSPOĐA MARENZI: Bismo li mogli prepoznati nekog od njih.

GOSPOĐA FISCHER: Ne. Ja ne. Ne bih to ni htjela.

GOSPOĐA MARENZI: No. Nadajmo se da i oni to znaju. Mislim na televiziji. Sve lijepo i dobro. Ali tu.

GOSPOĐA FISCHER: Ali već me pomalo hvata strah.

GOSPOĐA MARENZI: Mene je strah cijelo ovo vrijeme.

KLARA: Meni je još uvijek mučno.

GOSPOĐA FISCHER: Uzmite ipak kapi. Škoditi vam ne mogu.

GOSPOĐA MARENZI: Što ćemo sad. Ne usudim se gore.

GOSPOĐA FISCHER: Ali ovdje. Nije baš neko.

GOSPOĐA MARENZI: Što bih sve dala da sada mogu sjediti kod kuće.

GOSPOĐA FISCHER: Ili u avionu. Onda bismo sve ovo već imali iza sebe.

KLARA: Probat ću vaše kapi. Možda pomognu.

GOSPOĐA FISCHER (žurno izvlači kapi iz svoje torbe): Čekajte. Otvorite usta. Ukapat ću Vam za početak deset kapi. Tako. No! Podignite jezik. Tako djeluju najbrže. Tako rade medicinske sestre. Da. Čekajte. Sad će.

Gospođa Fischer čuči pred Klarom koja otvara usta. Gospođa Marenzi pridržava Klaru.

GOSPOĐA FISCHER: Tako. 1, 2, 3, 4, – 5, – 6, 7, 8, 9 i 10. Tako.

Gospođa Marenzi drži Klaru. Klara je jako otvorila usta. Gospođa Fischer se nagnula nad nju. Iznenada se kod žena pojavi D'Annunzio. Promatra što se dešava.

XII.

D'ANNUNZIO: Mesdames.

Žene su prestravljene. Gledaju. Još se nekoliko trenutaka nalaze u svojem izoliranom stanju. D'Annunzio ih promatra odozgo.

D'ANNUNZIO: Moje dame. Nisam htio...

GOSPOĐA FISCHER: We ... she... we...

Gospođa Fischer se postavi nasuprot D'Annunziju. Klara i gospođa Marenzi ostaju sjediti.

D'ANNUNZIO: Gospođo. Nisam znao. Ali recite.

GOSPOĐA FISCHER (u salonskom tonu): Samo jedna mala slabost.

Barska muzika.

Ta je muzika prisutna već nakon D'Annunzijeva napuštanja muške procesije. Tridesete godine. Razvučeni ritmovi. Tužni saksofon. Od ovog trenutka postaje jasno da je to citat iz Fellinijevih scena.

D'ANNUNZIO: Ah... Neugodnosti! Na ovom mjestu! Mesdames. Kako vam mogu biti od pomoći. To je jedna tragedija. Ovdje. Moje dame. Dozvolite mi da vas otpratim na jedno pogodnije mjesto. Ovdje. Moje dame, ovo nije mjesto za vas. Boravila je već jednom kod nas i Afroditá sa svim svojim metamorfozama. Ovdje. Na ovom mjestu na kojem samo pijanci obznanjaju svoje postojanje. Moje dame, dozvolite mi biti vašim vodičem. Pođite sa mnom u druge sfere. Dozvolite mi da vam pokažem mjesta koja vama dolikuju. Vama. Zrelo zažareno voće. Blistaví cvat. I mirišljivi pupoljak

ruže. Mesdames. Mesdames. Nikada ne bi smjele ostati same. Kako vas se samo može ostaviti same na jednom tako opasnom mjestu. Moje dame.

GOSPOĐA FISCHER: Čekamo podzemnu željeznicu.

GOSPOĐA MARENZI: Za Victoriju.

GOSPOĐA FISCHER: Ali je nema.

GOSPOĐA MARENZI: A naši su muževi otišli po taksi.

GOSPOĐA FISCHER: I odmah će se vratiti.

D'Annunzio: Odmah. Ovamo natrag. Moje dame. To može dugo potrajati. Vrlo dugo. Cijelu vječnost. Moje dame, dođite. Dođite sa mnom. Krenimo zajedno. Moramo pomoći ovom nesretnom djetetu. Ne bojte se, moje dame. Meni je preostao samo mir. Nikakvog drugog interesa osim mira. Moje dame. To je sve što je preostalo. Mir. Podijelimo zajedno ovaj mir. Mesdames. Možemo si uzajamno pomoći. U miru koji nam je jedino preostao. Možemo si pružiti ruke i suosjećati. Za sve što je bilo. Mi. Kojima je život iza. Možemo si pogledati u oči oplakati postojanje života. Dođite, moje dame. Recimo jedni drugima o tom dubokom bolu koji nas nikada napustio nije.

Klara se uspravlja. Omamljena je i mora se čvrsto za nešto uhvatiti. Kratko vrijeme stoji ispred D'Annunzija. Ali ponovo mora sjesti na barikadu od prtljage. Promatra D'Annunzija.

D'ANNUNZIO (sve više prema Klari): Da. Čak smo i mi junaci ranjivi. I nama su također poznate slabosti. Od kraja koji ćemo tek doživjeti. Tako često. Da. Čak i okruženi teturanjem oduševljenih masa ili u srcu borbe. Drage moje. Okružene jedrim mladima. Složnih u ljepoti njihove borbene odvažnosti. Kad stupaju. Okovana snaga. Spremni na lavove golim rukama. Ah i to. Napušta me u žaru uzavrele, oslobođene muškosti. Bol. Čežnja. I samo sam tvoje oči morao tražiti. Samo tvoj pogled. Tražeći tvoje suosjećanje sjedio sam na svojem konju gledajući preko svih. Tebe vidjeti da mi ublažiš moje rane. Dođi. Dijete moje. Pođite sa mnom. Drage moje. Pokazat ću vam. Dođite. Prije nego što bude prekasno. I vrijeme. (Samo za trenutak ga obuzme vlastito samosažaljenje.) Pregaženi. Bit ćemo pregaženi i samo vaša mladež. Drage moje. Tvoja mladost. Svaki trenutak vječnost. Tvoja pobjeda nad prolaznosti nas može spasiti. Ozdraviti. Ti, dijete moje. U tvojim očima. U tvojim očima još se odražavaju sva sunca. Blistaju još sve zvijezde. Hvata se jutro na tvojim obrvama. Gnijezdi se noć u tvojoj kosi. Otapaju se mjeseci na

tvogji koži, a uvijek mlaki slad proljeća leži zarobljen među tvojim grudima. Za tebe. Za tebe. Tebi ću prostrijeti ružino lišće. Cvjetni odor će biti ležaj naše vječnosti i stvarat će branu tijekom svjetlosti i sva sunca će biti zarobljena između dana i noći i tako ukroćena ukazivat će put prema...

D'Annunzio je pao u priličnu ekstazu. Preneražene žene oduzete.

Kroz jedan od prolaza izranja jedan švercer. Kratko se zadržava kod beskućnice. Prijateljski se pozdravljaju laganim kimanjem glave. On prelazi most. Prekida D'Annunzija. Prijateljski, kolegijalno i neagresivno. Švercer je tannoput.

ŠVERCER (*damama, pri imenovanju i pokazivanju svakog sata, koje nosi na lijevoj ruci, mora podignuti rukav svoje majice; pjevuši*): Patek-Philippe! Longines! Baume Mercier! Movado! Rolex? Bulova? Schaffhausen? Junghans? Omega? No? (*D'Annunziju koji je ostao bez daha.*) Hi. Guv. How's things. Nice ways in the rape business? (*Opet prema ženama, zajedljivo.*) He believes to be some guy from Italy. Great lover stuff. Quite harmless. Needs a pure woman. For redemption. I ask you. The story of the forg thrown at the ceiling – You really don't want a watch. No Patek-Philippe? Longines? Baume Mercier? Movado? Rolex! Bulova! Schaffhausen! Junghans. Omega. Or. Perhaps you want a massage. A real nice massage. (*Potpuno je jasno na što misli.*) Ah? Why not. Does you good. Goodie good. Ha?

Klara se okreće prema gospođama Fischer i Marenzi. Gospođa Marenzi dolazi k sebi. Prima Klaru za ruku. Švercer zainteresirano promatra. Stalno spreman podignuti rukav i nuditi svoje satove. D'Annunzio spušten sa svojih visina je sada postao jedan ružan, zburnjeni starac.

GOSPOĐA MARENZI: Znete što. Dragi gospodine. Probajte to negdje drugdje. Ona je žena mogeg sina, a osim toga je trudna. Dakle. Ne uzbuđujte se. I onako vam je loše. A satove isto ne trebamo. Kupujemo si same što nam je potrebno.

Obje žene posjednu Klaru ponovo na barikadu od prtljage i stanu pokraj nje svaka s jedne strane.

D'ANNUNZIO (*zburnjen, ukočen, šverceru*): Moja je mama bila babica. Što vi znate uopće. Uvijek je govorila. Tek bih zaspao, a već su me opet budili. Da. Moja je mama bila babica. Nemate vi pojma. Govorila bi. Tek što bih

zaspao opet bi me digli. A imali su već petero, šestero djece koja bi jurcala okolo. Iskupljenje. Govorila je moja mama. Mnogima je potrebno iskupljenje. Da. Moja je mama bila babica. Nemate vi pojma. Uvijek je govorila. Tek bih zaspao. Opet bi me probudili. A imali su već petero, šestero djece...

Švercer odvodi uzdrhtalog D'Annunzija prema stražnjoj strani kofer-barikade i posjeda ga.

ŠVERCER: You sit down. Here. Yes. That's right. Be quiet. Yes. It's all right. You stay out. Hear?

D'ANNUNZIO (*izviri iza barikade*): Iskupljenje. Iskupljenje, rekla je moja mama. Radi se o iskupljenju. Mnogi se moraju iskupiti.

GOSPOĐA FISCHER: Da. U tome imate pravo.

GOSPOĐA MARENZI: Pustimo to. Poznato nam je to već.

Švercer pritisne D'Annunziju glavu iza barikade. Značajno ga pogledava.

XIII.

Peta scena se ponavlja dva puta. Crescendo. Pankeri bacaju oba mrtvaca/lutke na prednji peron. Između prvog i drugog ponavljanja jedna stanka, a onda opet u crescendo dalje. D'Annunzio potpuno izvan sebe počinje vrištati u najvišim tonovima. Švercer i obadvije žene, prije svega gospođa Marenzi pokušavaju ukrotiti D'Annunzija koji viče i lamata svuda oko sebe. Istovremeno pokušavaju barikade od kofera tako postaviti da bi bile bolje zaštićene. Gospođa Fischer drži Klaru iza barikade.

Na kraju ove vrlo turbulentne scene koja ipak teče u strogo ponavljanju pankerske scene. Dodatna turbulentnost nastaje krikovima D'Annunzija i njegovim pokušajima da se sakrije ispod suknje gospođe Marenzi. Na lijevoj strani na prednjem peronu leže dvije lutke. D'Annunzio na desnoj strani tiho cvileći-ležeća hrpa. Svi ostali iza barikade.

XIV.

Barikada je još jedanput tako pomaknuta da napravi granicu između mrtvih i ostalih sudionika scene. Svi su izmoreni.

GOSPOĐA MARENZI: Tako. Sad mi je već sila. Hitno. Ali gdje? Tu.

GOSPOĐA FISCHER: Da. Moram i ja.

GOSPOĐA MARENZI: Sigurno i ti, Klara.

ŠVERCER: Unutra. Tamo. Desno. Tamo je WC.

GOSPOĐA FISCHER: Da. Dobro onda. Ja ću. Ali...

GOSPOĐA MARENZI: Povedite Klaru sa sobom. Ja ću sačekati tu kod prtljage. Da. Idite samo. Ja ću tu sjediti. Za trenutak. Dakle, idite već.

Klara i gospođa Fischer prolaze pokraj mrtvaca i prelaze preko mosta, prođu i pokraj beskućnice i izlaze na desno. Drže se za ruke. Kao dvije djevojčice na putu baki. Gospođa Marenzi gleda za njima, sačeka da nestanu i onda sjeda na prtljagu.

Preostali na sceni postavljaju se tako kao da bi igrali neku scenu na plaži u nekom Čehovljevom komadu. Sve veoma polagano. Svjetlo. Zvukovi prirode koji komično naglašavaju trenutne opise. Dakle, šumovi mora kada se govori o moru. Zvukovi konjskih kopita kada se spomenu konji. Uzvici pri početku konjske trke. Cvrkut ptica i ciganske pjesme za vrijeme opisa gospođe Marenzi. Svjetlo je iluzionističko, blještavo ružičasto. Izrazito usporeno.

ŠVERCER (*ostaci jednog steelcomba*): Meni je uvijek bilo najljepše. Ležati na suncu. Majka otraga priprema jelo. Ispod drveća. Sunce. More. Jako udaljeno. Muklo šumeći. Bez horizonta u treperenju izmaglice. Bez granice između neba i mora. I ja. Na suncu. U pijesku. Omekšao. I topao.

Stanka. Promjena zvučne kulise.

D'ANNUNZIO: Otac mi je poklonio Malatestu prvog². Tada nisam imao niti dvanaest godina. A kamoli da budem sposoban jahati jednog takvog mješanca. Dečki u konjušnici su širili svoje viceve o meni i velikom konju. Ali onda. Preskakivali smo preko najviših šikara i uz najstrmije putove dospijevali do kamenoloma. Pobjeđivali smo na svim turnirima. Malatesta i ja. Moj je otac sakupljao pehare. I konjušari. Kladili su se na mene i urlali iz sve snage. Tako su me poticali. Na moje pobjede.

Stanka. Promjena zvučne kulise.

GOSPOĐA MARENZI: Kada bi baka... Ona sa sela. Prepoznala sam je već izdaleka među šarenim maramama. Negdje daleko iza kukuruza. Onda bi se odmah vraćala u dvor i sve bi zaključavala. Po cijele dane sam morala sjediti u mračnom stubištu. Samo jedanput nije me mogla naći. Popela sam se na orah iza kuće i odozgor sam je promatrala. Žurila je. Njezine šarene suknje su se ispreplitala oko nogu. Pri svakom koraku. I bile su potpuno šarene. Kosa. Crna kao

gavran. Padala joj je na leđa. Bojala sam se njihovih tamnih lica kada su stajali ispod drveta i kada su počeli lupati na vrata dvorišta. Međusobno razgovarajući. Ni riječ nisam mogla razumjeti. A ipak bi bila mogla otići s njima. Potrčala bih za njima i slijedila bih ih bez obzira kuda bi se uputili. I nikada ne bih žalila. Nikada.

Sve troje sjedi sanjareći. Zvučna kulisa je sada zvuk plaže ili nekog parka. Smijeh. Udaljeni povici. Iz daljine se čuju u toplicama, operetne melodije. Možda valcer. Trg Sv. Marka. Svi se troje okrenu jedno drugom smijući se.

SVI TROJE (*istovremeno*): Tako lijepo...

Svi troje ljubazni jedno prema drugom. Smijući se prepuštaju riječ jedan drugome. Istovremeno.

D'ANNUNZIO: Oprostite. Recite molim vas.

ŠVERCER: Ne. Molim. Vi. Vi. prvi.

GOSPOĐA MARENZI: Ne. Ne. Vi. Molim vas. Izvolite.

Opet međusobno susretnjivi.

SVI TROJE (*ponovo istovremeno*): Tako mi lijepo dugo nije bilo. Ne mogu se sjetiti kada mi je bilo tako lijepo.

Smiješe se jedni drugima s razumijevanjem.

GOSPOĐA MARENZI: Tako je ugodno. Već dugo nije tako bilo. Zaista. Sve je tako, tako lijepo. Ne mislite li i vi tako? Ja. Mi. Trebali bismo sada nešto pojesti. Smijem li vam ponuditi nešto za pojesti. Nije puno to što imam. Znete... Kod kuće... Mogla bih vas kod mene kući pozvati na jelo. Na jedno zaista dobro jelo. Ovdje vam mogu samo sendviče i colu. Sve kupljeno. Naravno. Moj mi se muž uvijek ruga. Jer stalno vučem hranu sa sobom. Ali kao što možemo vidjeti, ipak je to dobro. Tamo. Vidite. Barem ima nešto.

Gospođa Marenzi iskapa jelo iz svoje prtljage. Rasprostire jednu veliku salvetu i postavlja jelo.

GOSPOĐA MARENZI: Kod kuće. Kod kuće imam naravno lijepu kuhinju. Zaista jednu veoma lijepu kuhinju. Sve pripremam uvijek sama. Ipak je to... Možda tortu? A i moji sendviči su također. Ali ovo bi moralo biti dosta. Čak i ovako. A sada. Smijem li moliti? Sada imamo ipak... Zaista... Kako reći... Zaista. Ugodno.

ŠVERCER (*već za vrijeme govorenja gospođe Marenzi*): Ali nije bilo potrebno. To uopće nije potrebno.

D'ANNUNZIO (*također istovremeno s gospođom Marenzi*): Ali draga moja. To je preljubazno. To mi je skoro neugodno. Toliko ljubaznosti.

Gospođa Marenzi je žurno – osobito nervozno zabrinuta domaćica – priredila piknik. Sve troje si upadaju u riječ. Onda zanjeme uhvaćeni u svojem vedrom raspoloženju. Smijući se.

Nijemo se ponavlja gornja scena “Prepuštaju riječ jedan drugome”. Svatko želi drugome prepustiti riječ. Zvučna se kulisa sada mijenja u barsku muziku sa svojim skakutavoklizavim ritmom koji prati nastup D’Annunzija. On namješta svoju kravatu. Ustaje. Popravlja sako. Djeluje odsutno. Traži kišobran koji je negdje ostavio.

S desna ponovo dolaze muškarci u prugastim odijelima i s razapetim kišobranima. D’Annunzio prelazi preko mosta i umiješa se među njih. Švercer provjerava svoje satove i žuri kako bi prestigao D’Annunzija i progurava se kroz procesiju da bi nudio svoje satove muškarcima u prugastim odijelima. Ponavlja svoje pjevušenje.

ŠVERCER: Omega – Junghans – Schaffhausen – Bulova – Rolex – Movado – Baume Mercier – Longines – Patek Philippe.

Nitko ne pokazuje zanimanje za sat. Muškarci preko stepenica iščekavaju.

Prijeteći zvukovi vlakova u prolazu.

Gospođa Marenzi ne razumijevajući odlazak muškarača. Gospođa Marenzi ostaje sama na prednjem peronu. U šoku je.

GOSPOĐA MARENZI: Nitko ništa nije pojeo.

XV.

Čuju se zvukovi udaraca metala u metal. Zvukovi se na mahove približavaju, a onda iščekavaju. Zatim potpuno utihnu. Svjetlo se pojačava. Gospođa Marenzi stoji. Muškarci su otišli.

Ulomci monologa koji slijede pokušaj su opisivanja stanja u kojem se gospođa Marenzi nalazi. Ona pokušava tim riječima sebi samoj učiniti situaciju razumljivom. Ali Goetheove riječi su za nju ipak jedan strani jezik. Ona ih sluša i ponavlja i već za vrijeme deklamiranja kroz ta ponavljanja postaju joj strane i besmislene. Tekst uspostavlja jedno stanje, jedno potpuno drugačije stanje nego što je to njeno i ona to stanje uopće ne razumije, ali pritom osjeća veliki strah od njega. Zbog toga cijelo vrijeme monologa neprestano radi neke obične svakodnevne radnje. Posprema. Ta radnja joj barem oslobađa ruke od očaja i izgubljenosti (Goetheove) žene koja mora napustiti svoj

dom i to stanje je navodi na uzdrhtale patetično naglašene geste koje ona sama začuđeno i prestrašeno promatra.

GOSPOĐA MARENZI:

U vaše sjene, o nemirni vrsi
Staroga, svetog, lisnatoga gaja,
Kao u tiho svetište Dijane,
Još i sad stupam s osjećajem jeze,
Još i sad stupam –
Još i sad stupam s osjećajem jeze,
S... – S jezom. – Jezom.

Jezom.
Još i sad stupam s osjećajem jeze,
Al’ valovi na uzdisanje moje
Odazivlju se samo muklim šumom.
Al’ valovi na uzdisanje moje
Odazivlju se samo muklim šumom.

(Naglašeno polako.)

Al’ valovi na uzdisanje moje
Odazivlju se samo muklim šumom.³

Do ovog trenutka gospođa Marenzi deklamira tekst s odgovarajućim gestikuliranjem. Sada počinje, najprije oklijevajući, a onda sve odlučnije, dovesti sve u red. Piknik se raspreda. Koferi se postavljaju kao što su i bili na početku, ali još urednije; itd.

Slijedeće stihove izgovara isprekidano. Nerazumljivo brzo, onda rastegnuto ili ritmički nepravilno.

GOSPOĐA MARENZI:

U ušima mi zvoni stara pjesma,
– Zaboravih je skoro, i to rado –
– Zaboravih je skoro, i to rado –
– Zaboravih je skoro, i to rado –
I ponajljepša životna će snaga
Malaksat jednom, zašto ne bi kletva?
– Zaboravih je skoro, i to rado –
– Zaboravih je skoro, i to rado –
S osjećajem jeze –

Za vrijeme pospremanja nabasa na dvoje mrtvaca koji naravno ne pripadaju tu. Ona uzima svakoga za jednu ruku i počinje ih vući preko mosta.

Stojeći na mostu.

GOSPOĐA MARENZI:

Al’ spokojna mi ostanu, o dušo!
Zar se kolebat počinješ i sumnjat?

Sad moraš čvrsto tlo samoće svoje
Da ostaviš! A čim zaploviš opet,
Zaljulat će te val i strepeć mutno
Ni sv’jeta nećeš poznati ni sebe.⁴

XVI.

Gospođa Marenzi odvlači mrtvace rezolutno preko mosta do beskućnice. Beskućnica preuzima mrtvace. Vuku ih do klupe.

Obje sjednu i počinju s komadanjem lutaka. Objе izvlače ogromne škarе koje su imale ispod svojih jakni. Gospođa Marenzi gleda kako reže beskućnica i onda je imitira. Sve ostavlja dojam kao da se radi o jednom posjetu u kojem je domaćica zatečena pri grešnom poslu te joj onda gošća pristupi u pomoć.

Gospođa Marenzi brblja. Beskućnica odgovara mrmrlajući svejedno radi li se o pristanku, iznenađenju, odbijanju, klimne odobravajući nešto, pokazuje u koje plastične vreće pripadaju pojedini dijelovi leševa/lutaka, dakle, potpuno reagira, ali bez riječi. Vlada atmosfera povjerenja.

GOSPOĐA MARENZI: Tako to krene. Da? Hm. Da. Može i ovako. Michael čeka dijete. Nisam ti to već rekla? Što ti kažeš na to. Mislim... njegova prijateljica će dobiti. Naravno, ja sam protiv toga. Dečko će sve upropasti. Tako je bilo već i kod nas. Možeš li se prisjetiti. Nitko nije imao ništa. Ali dijete. Da. Da. Sigurno. Oni su već tu. Ali ima li to imalo smisla? Znaš. Kada tako ponekad sjedim na večer. Inak nikoga nema. A ni ja više nikoga ne trebam. Ali zaista živjeti, to nisam nikada znala. Zbog djece. Uvijek djeca. I je li sve to bilo tako važno. Vjerojatno sam trebala napraviti sve drugačije. I ne ostati s Leopoldom. Odmah mi je to bilo jasno. Tada. Na Michaelovim krstikama. Da Leopold i moja sestra. Njih dvoje su se nekako oduvijek. Ali mislila sam. To ipak ne može biti. Ali tada. Vidjelo se tada na prvi pogled. Mislim... kada dvoje. Odmah se to primijeti. Ali bila sam tada već. Ne znam kako to reći. Ali bila sam potpuno sigurna da... Nekako mi je tada došla kao jedina mogućnost, djeca i ja. Već sam Leopolda jako... I desilo se. Još uvijek se mogu potpuno jasno prisjetiti. Bilo je... Uopće ne znam kako bih ti to opisala. Bilo je strašno. Neprestano misao na to. Kako ja, znaš. Znam to još potpuno jasno. Ali, osjećaj sam izgubila. Njega nema. Potpuno je nestao. Taj osjećaj. Ali tada. Bio je jak. Tada sam željela samo...

Leopold se o nama nije uopće brinuo. Samo je govorio da radi. Ali molim te. Možda mi je to bilo dobro. Znati. Znaš. Samo sam slutila. Sumnjala. Ni danas mi to nije potpuno jasno. A pitati. Nikada se nisam usudila pitati. Nisam to ni željela. I nekako je sve to odjednom nestalo. Slomilo se i nestalo. Bio je to neki osjećaj. Zgrčeno u želucu. Prvo djeca. A onda ja sama. Jednostavno tako. Jer mi je sve postalo tako svejedno. Tako. Kao da više ničega nema za što bih se mogla uhvatiti. I kao da je... Ili ipak ne. Potpuno beznačajno. A djeca. Ne možeš ih jednostavno napustiti. Tako. A onda. Može ih se toga pošetjeti. Ali ništa tu ne pomaže. Unatoč svemu sve funkcionira i dalje. Čak i čovjek sam. Kada tako čitam da je jedna nešto napravila. Onda mi je odmah sve jasno. Zapravo sam trebala otići bratu. Ocu se više nikada ne bih vratila. Ne bih nikada. Ali on je bio daleko. A onda. Sada su i djeca otišla. Od kuće. I ponavljaju taj jad sami. Od početka. Počinju opet od početka. Pa makar su još sretni, nalaze se već u najdubljem jadu. Strelovito brzo se postaje star. Nažalost ipak ne dovoljno brzo. Iako. Za najveću nesreću. Za tu vrstu nesreće. Za nju se postane ipak dovoljno star. To se može samo dok si mlad. Ili? Ne znam. Nesreća se dogodila. Toga se mogu prisjetiti. A onda je sve postalo normalno. Nekako. A nakon toga se više nisam mogla sjetiti. – Tako. Ali sada je sve u redu. Jer. (Uhvati se za glavu.) Utoneš u to. Da? No dobro. Idem sad opet. Uskoro će se vratiti.

Očisti si ruke. Mahne beskućnici. Vraća se natrag.

XVII.

S desne strane brbljavajući se vraćaju gospođa Fischer i Klara.

KLARA (gospođi Marenzi): Zamisli. Gospođa Fischer zna jedno jako jeftino mjesto za haljine. I mantile. Jedan trgovac na veliko. Iz Italije. Moramo samo doći. To je njezin brat.

GOSPOĐA MARENZI: To zvuči dobro. Naravno da ćemo doći. Jasno. Hoćete nešto pojesti. Imam nešto. Leopold bi se sada smijao. A tek Michael. Zato jer ja uvijek nosim nešto za jelo. Ali moglo bi nekom pozliti. Bez... A ti bi morala sad nešto pojesti. Kako ti je uopće?

KLARA: Da. Kapi si zaista pomogle.

GOSPOĐA FISCHER: Drago mi je. Znala sam to. Da. Hvala. *(Uzima jedan od ponuđenih sendviča.)*

GOSPOĐA MARENZI *(Klari)*: Uzmi. Jedi. Barem jedan sendvič. Da sam ih sama napravila bili bi naravno bolji. Ali, izvoli. I colu. Mora da je podne već davno prošlo. KLARA *(držeci sendvič u ruci)*: Nemam pojma. Još uvijek nisam najbolje.

GOSPOĐA MARENZI: Moraš barem probati. U najmanju ruku.

GOSPOĐA FISCHER: Kako je tu. Sve. U redu?

GOSPOĐA MARENZI: Je. Mislila sam. Muškarcu. Kada se vrate. Već bi morali biti...

Sve tri sjednu svaka na svojoj prtljagu. Sve je kao na početku scene. Gospođa Fischer lijevo. Klara u sredini. Gospođa Marenzi desno. Nešto su bliže jedna drugoj.

GOSPOĐA MARENZI *(žvačući sendvič, skoči)*: Tako. Sad moram i ja. Tamo? Desno?

GOSPOĐA FISCHER *(zajedno s Klarom)*: Da. Tamo. Desno. Odmah se vidi. Onda.

Gospođa Marenzi žuri žvačući preko mosta i ode na desno. Gospođa Fischer i Klara gledaju za njom. Počinju govoriti tek nakon što se gospođa Marenzi više ne vidi.

KLARA: I što biste vi napravili na mom mjestu.

GOSPOĐA FISCHER: Mene to ne biste smjeli pitati.

KLARA: Teško mi je i reći kako jedno...

GOSPOĐA FISCHER: Da. Znam. Ali sve prođe. Zaista.

KLARA: Teško je i povjerovati. Kada se nekom upravo...

GOSPOĐA FISCHER: Da. Vjerujem ja to. Ali ja. Imala sam četiri. Pobačaja. Mogla sam naravno. Mislim. Jedno sam željela. Jedno dijete. Iako. Nakon prvo dvoje. Tada sam još mislila da će... Ali treći put. A kod četvrtog. Više nisam ni htjela. Već sam jednostavno bila na kraju. Najradije bi se... Ali ni to mi nije. Uspjelo. Mislim, mom je mužu svejedno. Ima djecu iz prvog braka. Dva sina. Možemo svuda putovati. Neometano. Koliko god želimo. Ali pitati što je za činiti kad jedno dođe. Što mislite da ja o tome mogu reći?

KLARA: Ali, ako se bolje promisli. Nema stvarno nikakvog razloga. Za biti na svijetu. Prije... U svakom slučaju. Prije nego što se živi. Nema nikakvog... Zapravo. Onda.... Kad se već rodi. Onda. Možda.

Gospođa Marenzi trčeći se vraća. Klara i gospođa Fischer sakrivaju sendviče brzo u džepove svojih jakni. Pile su samo svoje cole.

GOSPOĐA MARENZI: Tako. To je sad bilo dobro. Ali jedno

znam. Kad dođem kući. Kad dođem kući, sve ću pojesti. Napraviti ću si krpice sa zeljem. Napraviti ću si krpice sa zeljem. I sladoled od vanilije. Sa sosom od čokolade. I kavu. Jednu zaista dobru kavu.

GOSPOĐA FISCHER: Otići ćemo na jelo. Kod Talijana.

GOSPOĐA MARENZI: Znate li nekog dobrog? Da? Ja volim samo pizzu. Ali njih bi mogla...

GOSPOĐA FISCHER: Ja više volim crno vino.

GOSPOĐA MARENZI: Zato imate tako dobru liniju.

GOSPOĐA FISCHER: No da. Nije loše. Iako. Mogla bih nešto češće ići u fitness centar. Dva puta tjedno skoro više nije dovoljno.

GOSPOĐA MARENZI: Da. To bi i meni dobro činilo. Malo kretanja. Ali sama. Prije sam znala s Helenom raditi takve stvari. To je naša kćerka. Helena. Ali sada...

KLARA: Mislim da će mi opet biti loše.

GOSPOĐA MARENZI: To je zbog cole. To stvarno nije moguće.

KLARA: Hoću odavde. Moram izaći odavde. Ne mogu izdržati. Ja ću... Poludjet ću ovdje.

Klara zgrabi svoju torbu i pokušava pobjeći. Okreće se na sve strane tražeći izlaz. Gospođa Marenzi je pokušava smiriti. Gospođa Fischer postrance bespomoćna. Klara opet završi na svojoj torbi u sredini scene. Utonula je u sebe. Rida. Sve tri istovremeno upadaju si u riječ.

KLARA: Dosta mi je svega. Neću. Hoću kući. Što da radim. Hoću odavde.

GOSPOĐA MARENZI: Klara. Što je? Što ti je? Moramo čekati dok se naši dečki ne vrate. Inače nas neće naći. A onda ćemo kući. Onda će sve opet biti dobro. Vidjet ćeš.

GOSPOĐA FISCHER: Što drugo. Ništa nam drugo ne preostaje. Moramo ovdje čekati. Inače nas neće naći. Ne može to više dugo trajati. Vidjet ćete. A onda idemo. Ide se kući.

Gospođa Marenzi pomaže Klari da sjedne. Osjeti pritom da ima sendvič u džepu. Vadi ga iz džepa i obraća se Klari kao da je dijete iz vrtića.

GOSPOĐA MARENZI: To je sve jer nisi jela. To je potpuno jasno. Sad moraš jesti. Imaš sada sasvim druge odgovornosti.

KLARA *(veoma oštro)*: Nikada više neću jesti. Do kraja života više neću nikada nešto pojesti.

Michael se ubrzano spušta niz stube.

XVIII.

Klara čuje Michaela. Skoči. Baci mu se u zagrljaj i ostane u tom položaju.

MICHAEL: Ali Klaral! Što se desilo?

Poljupci.

Niz stube se spuštaju i gospodin Marenzi i Fischer. Žene im prilaze. Brzo i površno pozdravljanje. Oni prilaze svaki svojoj prtljazi. Razgovaraju među sobom. Očigledno o situaciji gore. Muški jake i očigledne kretnje i geste. Polupantomimski opisuju zakrčenost prometa koju su gore zatekli. Možda se čak i riječ "zakrčenost" probija kroz njihovo pričanje.

Za to vrijeme...

MICHAEL: Klara...

Klara mu nešto govori kroz jecaje.

MICHAEL: Nema razloga za zabrinutost.

Klara mu nešto mrmlija.

MICHAEL: Ali... To je sve normalno. To je sve potpuno normalno. Barem mislim.

Klara mu nešto mrmlija.

MICHAEL *(umirujući je)*: Ne. Ne. Sigurno ne.

Klara mu nešto šapće.

MICHAEL: Sigurno ne. Sigurno. Tako dugo ipak nismo bili odsutni. Hm? Mišiću.

Klara mu opet nešto šapće.

MICHAEL: Ali ne.

Klara mu šapće.

MICHAEL: Ne. To si ti krivo razumjela. Sasvim sigurno. Nije to ona tako mislila. To nije moglo bilo tako mišljeno.

Klara mu nešto šapće veoma uvjerljivo.

MICHAEL: Ne. To ne može biti...

Klara prkosno. Opet šapće. Odvaja se od njega. Michael je ponovo privuče k sebi.

MICHAEL: Ali, to ne može biti tako. Klaral!

Klara naslonjena na njegovo rame potvrđuje kimanjem glave.

MICHAEL: Je si li sasvim sigurna? Stvarno je tako.

Klara potvrdi. Michael se oslobađa zagrljaja. Poljubi Klaru, primi je čvrsto za ruku i napravi dva koraka u pravcu Marenzija.

MICHAEL: Reci. Zašto to činiš? Zašto govoriš takve stvari? Kako ti uopće padne ta ideja? Kako možeš reći da bi za dijete bilo bolje da se uopće ne rodi? Je li to tvoj način rješavanja stvari?

GOSPODIN MARENZI *(prestravljen, prilazi Klari)*: To ne bi smjela. Ne misli ona tako. Sigurno ne. Mi se ipak veselimo... djetetu.

GOSPOĐA MARENZI *(sama)*: Leopold!

GOSPODIN MARENZI *(kod Michaela i Klare)*: Marija. Kako možeš? Zamisli. Da ti je netko... Volio bih te vidjeti. Je li ti tebi uopće jasno što time govoriš?

GOSPOĐA MARENZI: Leopold. Ja...

GOSPOĐA FISCHER: Ali ona je...

GOSPODIN FISCHER *(prekida je)*: Ne miješaj se u to. To se nas uopće ne tiče.

GOSPOĐA FISCHER: Ali...

GOSPODIN MARENZI: Marija. Zaista ne znam, kako ti... Zar se ne može biti odsutan samo na par minuta?

Mora li to uvijek tako završiti? Što je s tobom? Zar nije već dosta da je Helena otišla od kuće. Zbog tebe.

GOSPOĐA FISCHER: Ali... Radiolo se samo. Tako. Samo smo brljale. Onako.

GOSPOĐA MARENZI: Klara! Nije to bilo tako mišljeno. Sigurno ne.

MICHAEL: Dakle, mama. Ne razumijem te više.

GOSPODIN MARENZI: Ne bismo trebali sada. Moramo to kod kuće. To raspraviti. Ti ćeš se ispričati, Marija. Ne može se tako.

GOSPOĐA MARENZI: Samo sam... Mislila sam. Vi ste bili ipak... zaista... mladi. Jednostavno premladi. A s djetecom. Tada život ipak prestaje. Tada je sve drugačije. Nekako... Nekako je to tako. To sam mislila. Inače ništa.

MICHAEL: Ali, pa i ti čak. Pa i ti imaš djecu. Ne možeš tako. I uopće. Danas je sve drugačije.

GOSPOĐA MARENZI: Bila sam samo još nesretnija.

GOSPODIN MARENZI: Marija!

GOSPOĐA MARENZI: Da!

GOSPODIN MARENZI: Pa ne možeš tek tako reći. Tako jednostavno. On je ipak... On je ipak tvoj sin. Ne možeš ipak krivnju na njega. A nije ipak tako bilo. Tako ti se to danas čini. Ipak smo imali... i dobrih stvari.

GOSPOĐA MARENZI: Nisam rekla da je on kriv. To s tim nema nikakve veze.

MICHAEL: Hvala lijepa. Sad sam sretan da ja nisam kriv. Što to sad znači?

GOSPOĐA MARENZI: Pitaj svog oca.

GOSPODIN MARENZI: Što je sad to opet? Kakva objeda?

Kakva je sad objeda na redu? Ništa mi više nije jasno.

GOSPODA MARENZI: Znaš ti to točno.

GOSPODIN MARENZI: Ne. Ne znam.

GOSPODA MARENZI: I tako je svejedno. Danas. U međuvremenu je sve postalo svejedno. Ali zaboravljeno. Ja to nisam zaboravila. Vjeruješ li u to da se to nije moglo predvidjeti? Da ćete vi... Vjeruješ li zaista da se tako nešto jednostavno može zaboraviti. I nastavlja se tako kao da se nikada... To možeš samo ti. Meni to ne uspijeva. I da je sve to tako bilo jer smo bili premladi. Radi toga sam to rekla. Zapravo je to bilo prijateljski mišljenje. Da se ne bi ponovilo. Da bi vi sve to... razmislili. U miru. Ne samo tako. Ubrzano. Ne samo bilo kako. Cijeli život stalno bilo kako. Ishitreno. Uvijek samo jedan korak unaprijed. I nikada u miru.

MICHAEL: Unatoč tome morat ćeš nam ostaviti mogućnost da sami odlučujemo kako ćemo raditi. Ja je volim. A što ćemo s djetetom. To ćemo sami odlučiti. O tome nemamo potrebe razgovarati s drugima.

KLARA (začudena, odmiče se od njega): Ali Michael! Rekao si da ga želiš.

MICHAEL: Mislio sam samo. Teoretski. I napokon. Potrebno je ipak temeljito razmisliti.

KLARA: Michael!

GOSPODIN MARENZI: Pusti da kaže. Naravno da on to hoće. Toliko znam.

GOSPODIN FISCHER: Ipak on ima pravo. Mislim, čovjek nikad nije siguran. Kako će se situacija... I tako. Pod svaku cijenu. Ipak se tu još uvijek radi... Kasnije...

Gospoda Fischer prelazi scenu u pravcu gospođe Marenzi.

GOSPODIN MARENZI: To se ne može tako. Ne ide to tako. Dodu djeca. Jednostavno. I onda su tu. Tako je to uvijek bilo i tako će ostati. Uopće mi nije jasno gdje leži problem.

MICHAEL: Bez obzira na sve ja ga želim. Nikada nisam ništa drugo ni rekao. Ali ipak nije zabranjeno razmisliti. Ili?

Klara se udaljava.

GOSPODIN MARENZI: Kada bi se počelo s razmišljanjem onda uopće više ne bi bilo djece. Tada uopće više ne bi djeca dolazila na svijet.

GOSPODIN FISCHER: No nije to baš tako veliki poduhvat.

Svejedno je poduzima li se nešto unaprijed. Protiv toga. Ili nakon.

GOSPODIN MARENZI: Nikada nisam rekao da bi bilo razborito da oni sada... Mislim da je to izrazito nerazumno. Ali obitelj s djecom. To s pameti nema nikakve veze.

GOSPODIN FISCHER: Ali dijete se ipak mora moći uzdržavati.

GOSPODIN MARENZI: Ali molim vas. Zbog toga smo mi tu. To ipak nije nikakav problem. Danas. Kad nam je još uvijek dobro.

GOSPODIN FISCHER: Mora se misliti naravno i na gospođicu.

MICHAEL: Sve ćemo mi to napraviti zajedno. Svi su za to sposobni. Svi su to u stanju. Donijeti djecu na svijet i odgojiti ih.

GOSPODA FISCHER: Da. Naravno. Mislite na gospođicu.

GOSPODIN FISCHER: Molim te. Mi tu brbljamo. A radi se zapravo o njoj.

GOSPODA FISCHER: Nemoj se praviti blesav. Kao da tebi nije svejedno kako drugima...

GOSPODIN FISCHER ... ah. Sad dolazi. Naravno.

Klara osamljena između muškaraca i žena.

KLARA: Misli sam. Zapravo sam mislila da se čovjek tome raduje. U takvom stanju. I drugo ništa.

MICHAEL: Ali Klara!

KLARA (Michaelu): Čini mi se da ti nisi uopće svjestan o čemu se tu radi.

MICHAEL: Klara! Što je sad?

Klara se okreće prema ženama na desno. Nepatetično, konstatirajući.

KLARA: Nikada se u svojem životu nisam osjećala tako napuštenom. Tako sama.

Obadvije žene gledaju prema njoj. Bepomoćno, prijateljski. Muškarci pogledavaju jedan drugoga sliježući ramenima. Michael napravi korak prema Klari. Gospodin Marenzi ga zadržava. Daje mu znak da je ostave samu. Gospodin Fischer daje znak gestom već-će-se-ona-smiriti.

KLARA (ženama): Je li to tako? Sve?

Obadvije žene stoje i dalje bepomoćne.

GOSPODA FISCHER (zbunjeno, ispričavajući se): Mislim da je zaista tako.

KLARA: Ali... To je ipak nepodnošljivo. Kako se to može podnijeti? To...

U jednom trenutku stoje žene potpuno odvojene, same. Bepomoćno. Muškarci jedan blizu drugog. I oni su bepomoćni, ali čekaju da se sve opet normalizira.

Klara sama u sredini.

XIX.

Iz razglašene se čuje najava da će za dvije minute vlak za Victoriju pristići na peron: „Through-train to Victoria. Two minutes. Two minutes. Through-train to Victoria. “

Odozgo nahrupaju ljudi iz prve scene. Hodaju i guraju se žureći kroz prolaze prema pozadini scene.

Turisti nakratko zatečeni. Onda najednom užurbanost. Svatko zgrabi svoju prtljagu. Nagli odlazak, zapravo bijeg.

Michael povlači Klaru. Svi žure preko mosta prema pozadini. Gospođa Marenzi je posljednja.

GOSPODA MARENZI (na mostu više prema gospođi Fischer): Još uvijek zapravo ne znam kako se vi zovete.

Turisti i ostali ljudi prolaze gurajući se pokraj Beskućnice. Ruše plastične vreće. Iz njih ispadaju dijelovi leševa. Ljudi su nestali. Beskućnica sve opet dovodi u red. Zvukovi vlakova. Oglašavaju se glasno.

GOSPODA MARENZI (iz daleka, vičući): Vašu adresu. Niste mi dali vašu adresu.

Vlakovi odlaze. Nakon toga zavlada potpuna tišina.

Beskućnica opet u sredini svojeg plastičnog carstva. Prekriženih ruku. Zuri prema gledalištu. Sjedi.

¹ Iz komada Andreasa Gryphiusa Carolus Stuardus. Za potrebe ovog teksta preveo RG.

² Ime jedne poznate loze rasnih konja

³ Goethe, *Ifigenija na Tauridi*, preveo M. Kombol, izdanje Hrvatskog izdavačkog bibliografskog zavoda, Zagreb, 1942.

⁴ Ibid.